

Matei 12:45

Atunci se duce și ia cu sine alte șapte duhuri mai rele decât el și, intrând, sălășluiesc acolo; iar starea de pe urmă a omului acelaia ajunge mai rea decât cea dintâi. Așa va fi și cu acest neam rău.

τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.

Înainte de a analiza acest text, trebuie să înțelegem la ce anume se referă Isus când vorbește despre duhul necurat ce poate să stăpânească un om. Pasajul de față se află într-adevăr în contextul în care Isus tocmai a vindecat pe cineva posedat de un duh necurat: omul acela era „un îndrăcit mut și orb” (versetul 22) și, de aceea, am putea să ne gândim că Isus s-ar referi la cazurile în care oamenii sunt sub stăpânirea unor duhuri rele ce se manifestă ca boli vizibile. Totuși, dacă citim pe larg textul Noului Testament, vom înțelege că există o mulțime de feluri de duhuri rele ce își pot găsi locuința în sufletele oamenilor: duhuri de muțenie (Marcu 9:17), dar și duhuri ce se manifestă prin aceea că se împotrivesc sau vorbesc în batjocură la adresa lucrării lui Dumnezeu (Marcu 1:23-24; Fapte 16:16-17); duhuri care-l fac pe om să cadă la pământ, să facă spume la gură, să scrâșnească din dinți și să rămână țeapăn (Marcu 9:18), dar și duhuri străine de Dumnezeu, pe care unii oameni, chiar după ce au cunoscut Evanghelia lui Hristos, le primesc cu mare ușurință (2Corinteni 11:4). În toți oamenii care trăiesc în răzvrătire față de Dumnezeu trăiește duhul lumii (1Corinteni 2:12), cel care-i conduce întotdeauna pe fii neascultării (Efeseni 2:2) în viețuirea lor. Ar trebui să ne simțim deci îndemnați să înțelegem că Isus nu vorbește aici referindu-se în mod limitat la acele duhuri care provoacă în om boli vizibile. Asta cu atât mai mult cu cât vindecarea spirituală a omului este infinit mai prețioasă decât vindecarea de bolile trupului. În acest sens, când i se aduce un om olog spre a fi vindecat, Isus vorbește mai întâi de vindecarea sufletului acelui om, prin iertarea păcatelor, și abia apoi - și asta pentru ca mulțimea aceea să înțeleagă că el are cu adevărat puterea de a ierta oamenilor păcatele - face minunea vindecării bolii trupești de care suferea acel om (Matei 9:2-8). Dacă am fi tentați să folosim pasajul de față cu referire exclusivă la bolile trupului, atunci vom găsi că ceea ce spun în alte locuri apostolii Petru (2Petru 2:20-22) și Pavel (Evrei 6:6; 10:26-31), de exemplu, constituie pasaje paralele cu acesta, dar care vorbesc în mod explicit, nu de bolile trupului, ci de boala păcatului: despre omul a cărui stare ajunge mai rea decât fusese la început, după ce părăsește calea lui Dumnezeu. Dar chiar și în pasajul de față, atunci când Isus spune: „Așa va fi și cu acest neam rău”, înțelegem că de fapt el are în vedere nu domeniul strict al bolilor trupului, ci boala cea mai grea - cea a păcatului - din pricina căreia va veni nenorocirea peste toți cei ce nu-și doresc mântuirea din păcat. Da, probabil că Isus doar se folosește de exemplul pe care oamenii aceia îl aveau în fața ochilor, și anume vindecarea unui om ce fusese stăpânit de un duh necurat, pentru a-i învăța cât de vulnerabili ar putea fi dacă, după ce au căpătat comoara prețioasă a înnoirii sufletului lor nu păzesc cu grijă darul acesta. Dealtfel, dacă înțelegem felul lui Isus de a vorbi în pilde atunci când îi învață pe oameni, vom înțelege cu ușurință că și această învățătură este dată oamenilor tot sub forma unei pilde; cheia ei este în cuvintele: „Așa va fi și cu acest neam rău”.

Oricine citește acest pasaj ar putea avea o tresărire de teamă atunci când își dă seama de grozăvia pericolului că ar putea ajunge la un moment dat într-o stare chiar mai rea decât ceea ce cunoscuse el a fi cel mai rău lucru posibil, și anume vina de a fi păcătuit împotriva lui Dumnezeu, urmată de pedeapsa pentru păcat, moartea. Ce poate fi oare mai rău decât atât? Isus arată în această învățătură că într-adevăr există ceva ce poate fi mai rău decât asta. Grozăvia aceasta stă în măsura răului ce s-ar putea adăposti în sufletului omului: dacă înainte duhul rău - de orice natură ar fi fost el - ce se găsea în om avea o oarecare putere, atunci când se întoarce la vechea lui locuință va aduce împreună cu el „alte șapte duhuri mai rele decât el”. Cât de copleșitoare perspectivă este aceasta!... Căci faptul că n-ai reușit să-ți păzești sufletul după ce ai scăpat de un duh rău, te va îndemna să te temi că, în fața a șapte duhuri - chiar mai rele decât cel dintâi -, te vei găsi foarte slab și nu vei putea să te aperi împotriva lor. Dar

chiar dacă teama este cel dintâi sentiment - făcându-l pe om să tresară citind aceste cuvinte -, ea este învinsă de îndată ce omul înțelege că, oricât de mare este pericolul, armele cu care este el înzestrat, creștin fiind, sunt atât de puternice încât îl vor putea apăra împotriva oricărui pericol, oricât de mare ar fi el. Apostolul Ioan spune că duhul lui Dumnezeu, care se află în orice creștin, este mai puternic decât duhul ce este în lume; prin aceasta, cei ce sunt din Dumnezeu sunt întotdeauna biruitori (1Ioan 4:4). În alt loc, apostolul Pavel spune că orice ispită ar veni peste noi este mai slabă decât puterea pe care Dumnezeu a pus-o în noi pentru a putea ieși din ispită (1Corinteni 10:13).

Probabil că cea mai importantă învățătură pe care o aflăm în pasajul de față este aceea că, după ce inima noastră a fost spălată de orice necurăție prin botezul nașterii din nou trebuie să avem grijă să nu lăsăm goală casa inimii noastre, căci, goală fiind, ea va fi oricând gata să primească „oaspeți”. Starea de curăție pe care am dobândit-o prin credința în Isus nu se păstrează de la sine: ea trebuie apărată. Și n-o vom putea apăra altfel decât lăsând întotdeauna ca duhul lui Dumnezeu să locuiască în inima noastră, umplând-o. Aceasta este singura garanție că acolo nu va intra nicidecum vreun duh rău. Să nu ne amăgim cu gândul că am putea prin mijloace omenești să ne păzim de ispitele celui rău, căci de-a lungul întregii istorii a oamenilor pe pământ s-a dovedit că acest lucru nu este posibil. Atunci când inima omului este însă plină de duhul lui Dumnezeu, omul acela se va găsi întotdeauna făcând ceea ce este plăcut lui Dumnezeu: el nu va putea fi ispitit să mintă vreodată, căci duhul lui Dumnezeu, care-l mână în tot ceea ce gândește și întreprinde, nu poate minți; nu va putea fi ispitit să înșele pe cineva, căci duhul lui Dumnezeu este drept și deci nu poate înșela pe nimeni; de fapt, omul acela nu va putea fi ispitit în nici un fel, căci duhul lui Dumnezeu nu poate fi ispitit.

Cineva care face o analiză foarte riguroasă a textului Noului Testament ar putea avea obiecții față de explicațiile de mai sus prin aceea că Luca, de exemplu, în textul paralel cu textul de față, nu folosește exact aceleași cuvinte: Luca spune că duhul cel rău, când se întoarce, găsește „casa” sufletului celui om „măturată și împodobită” (Luca 11:25), și nu „goală, măturată și împodobită”, cum spune Matei. „De ce spui atunci”, ar putea continua obiecția, „că cel mai important lucru de acolo este legat de ideea de casă goală, nelocuită, când Luca nici măcar nu folosește acel cuvânt”? Poate că este potrivit să spunem în acest context că înțelegerea deplină a textului Bibliei este condiționată de încrederea cu care omul o abordează pe aceasta. Dacă textul Bibliei nu trece „testul” de încredere al celui ce-l citește, omul respectiv se va găsi mai tot timpul umblând după argumente care să invalideze Biblia într-un fel sau altul. Când omul ajunge însă să creadă că Biblia este cuvânt dumnezeiesc, el va căuta mai degrabă argumentele pozitive, care să poată întări, dacă se poate - și nu neapărat să infirme - ceea ce i se pare lui că a aflat la un moment dat. De pildă, în cazul textului de față, cel neîncredător va zice poate că poziția celor doi evangheliști nu este identică și că, „Uite, înțelegerea anumitor lucruri nu este aceeași nici măcar printre evangheliști: ar fi deci o utopie să te aștepti să fie altfel printre credincioșii de rând”. Cât de ușoară este însă înțelegerea acestor lucruri dacă omul își propune să găsească argumente pozitive... Ar fi poate suficient, de exemplu, să citim câteva versete mai sus în pasajul din Luca și vom înțelege că învățătura respectivă este în perfectă armonie cu ceea ce spune Matei în textul de față: „Când cel tare și înarmat fiind își păzește curtea, avuțiile lui sunt în pace. Dar când unul mai tare decât el vine asupra lui și-l înfrânge, îi ia toate armele pe care se bizuia, iar prăzile de la el le împarte.” (Luca 11: 21-22)

Orice om își poate da seama că duhul lui Dumnezeu locuiește cu adevărat în el, atunci când judecățile sale sunt pe deplin dumnezeiești: când judecă toate lucrurile după un mecanism prin care nu-și îngăduie să limiteze sau să modeleze legile lui Dumnezeu după împrejurări sau interese, ci le urmează așa cum sunt. Altfel, dacă nu lasă ca duhul lui Dumnezeu să-i umple inima, omului i s-ar putea părea că trăiește în supunere față de Dumnezeu, când de fapt casa inimii sale ar putea sta cu porțile larg deschise pentru oaspeți noi, duhuri înșelătoare ale celui rău, care ajung mai târziu să-l conducă. Iudeii din timpul lui Isus pretindeau de exemplu că se supun legilor lui Dumnezeu, cu toate că ei instituiseră alte legi - tradiții ale lor - prin care încălcau de fapt poruncile lui Dumnezeu; Isus îi dojenește aspru pentru aceasta (Matei 15:1-9). Și astăzi se pot întâlni destule situații în care oamenii au instituționalizat prin tradiții nesupunerea față de Dumnezeu prin aceea că pun tradițiile lor mai presus de cuvântul lui Dumnezeu. Dar nu despre acest fel de nesupunere ne propunem să vorbim aici, căci situațiile acelea sunt publice, „afișate” prin doctrine, dogme sau norme religioase; este destul omului să vrea să le afle, și ele îi stau la îndemână din belșug. Situațiile despre care vrem să vorbim aici sunt cele legate de fiecare individ în parte, iar acestea nu sunt publice: pe acestea nu le cunosc în amănunt decât cel în cauză și Dumnezeu.

Oamenii sunt obișnuiți să întâlnească în viața lor de zi cu zi tot felul de greutăți cărora trebuie să le facă față. Și, cu timpul, învață felurite metode de a ieși din ele. Adunând experiența multor lupte punctuale cu diverse dificultăți, omul ajunge să fie în stare să se apere împotriva lor tot mai bine. Și totuși, surprizele parcă nu se termină niciodată și experiența lui de viață parcă nu este niciodată suficient de cuprinzătoare pentru a-l ajuta să

se apere de orice. Când ne gândim însă la omul credincios, care-și pune nădejdea în Dumnezeu în orice lucru, avem imaginea unuia care este dinainte pregătit să facă față oricărei situații, fără să se teamă, și care va ieși întotdeauna biruitor, fără să trebuiască să pățească mai întâi răul pentru a ști mai apoi cum să se ferească de el. El știe că dacă Dumnezeu este cu el, omul nu-i poate face nici un rău; el nu se teme nici de „groaza din timpul nopții, nici de săgeata care zboară ziua, nici de ciuma, care umblă în întuneric, nici de molima, care bântuie ziua-n amiaza mare”, căci scut și pavăză este pentru el credințioșia lui Dumnezeu (Psalmi 91:4-6). În final, el știe bine că este chemat să capete slava lui Hristos (2Tesaloniceni 2:14) și că Hristos și-a câpătat slava prin supunere - supunere chiar până la moarte (Filipeni 2:6-11). Slava aceasta trece deci dincolo de orice pericol: dincolo de moarte chiar. Starea aceasta este starea omului a cărui inimă este plină de duhul lui Dumnezeu. Nu vom încerca să învățăm pe nimeni cum să procedeze pentru a ajunge la performanța aceasta: un singur lucru putem spune, și anume că dacă omul lasă ca duhul lui Dumnezeu să locuiască în inima lui, el va fi precum o cetate puternică care nu poate fi nimicită de nici o putere din lume. Nici un duh rău nu va încăpea acolo, căci loc de duhuri rele nu este decât în inimile care, chiar dacă au fost curățite în chip desăvârșit, rămân goale: starea lor de curățenie va fi, din această pricină, de scurtă durată.

Dar de ce este mai rea starea din urmă a omului decât cea dintâi? Oare pentru că n-ar mai putea reveni la curăția pe care a dobândit-o prin botez? Nu, ci probabil din pricină că pocăința este tot mai greu de practicat de către omul care nu continuă să prețuiască cu sinceritate darul mântuirii pe care a dobândit-o prin jertfa lui Hristos. Probabil de aceea și sunt mai rele acele duhuri noi decât duhul dintâi: încălceala pe care o produc ele în inima omului este tot mai greu de destrămat. De aceea este important ca, de fiecare dată când greșește, omul lui Dumnezeu să fie conștient de fisura ce se produce în „ușa” inimii lui cu această ocazie și să-și caute imediat împăcarea cu Dumnezeu: curățit fiind, duhul lui Dumnezeu va putea locui din nou pe deplin în inima lui, nelăsând loc niciunui „intrus”. Pentru fiecare creștin, pocăința după orice păcat pe care-l săvârșește este procesul prin care își păstrează în mod continuu inima plină de duhul lui Dumnezeu, apărând-o astfel de orice stricăciune.